NÁTTÚRUSTOFA VESTFJARÐA
Fornleifadeild

Fornleifaskráning í Milljónahverfinu á Bíldudal

Verndarsvæði í byggð

Atli Rúnarsson

NV nr. 15-22

Maí 2022

Náttúrustofa Vestfjarða
Aðalstræti 12, 415 Bolungarvík
Kennitala: 610397-2209

Sími: 456-7005

Netfang: nave@nave.is
http://www.nave.is

NÁTTÚRUSTOFA VESTFJARÐA		**Dagsetning: Maí 2022**
		Dreifing: ☐ **Opin** ☐ **Lokuð til:** ☐ **Háð leyfi verkkaupa**
Skýrsla nr: 15-22	**Verknúmer:** 616	
Heiti skýrslu: Fornleifaskráning vegna verndarsvæðis í byggð í Milljónahverfinu á Bíldudal		**Blaðsíður:** 20
		Upplag:
Höfundur: Atli Rúnarsson		**Fjöldi korta:** 1
		Gerð skýrslu/verkstig:
Verkefnisstjóri: Margrét H. Hallmundsdóttir		**Unnið fyrir:** Vesturbyggð
Útdráttur Fornleifaskráning var gerð vegna verndarsvæðis í byggð í Miljónahverfinu á Bíldudal		
Lykilorð íslensk: Fornleifaskráning, Verndarsvæði í byggð, Bíldudalur		**Lykilorð ensk:** Archaeolgocal Survey, Bíldudalur
Undirskrift verkefnastjóra: Margrét Hrönn Hallmundsdóttir		**Yfirfarið af:** **MHH/KSR**

EFNISYFIRLIT

1. INNGANGUR 3
2. AÐFERÐAFRÆÐI 4
2.1 TILGANGUR FORNLEIFASKRÁNINGA 4
2.2 SKRÁNING FORNLEIFA 6
3. AFMÖRKUN VERNDARSVÆÐISINS 7
4. SAGA BÍLDUDALS 7
5. FORNLEIFASKRÁ 11
6. NIÐURSTÖÐUR 16
7. HLUTVERK OG TEGUND MINJA 16
8. HEIMILDASKRÁ 17
9. SKRÁR 18
10. KORT 19

1. INNGANGUR

Að beiðni Vesturbyggðar framkvæmdi Náttúrustofa Vestfjarða fornleifaskráningu vegna tillögu að verndarsvæði í byggð fyrir Milljónahverfið svokallaða á Bíldudal. Árið 2020 ákvað Vesturbyggð að Milljónahverfið yrði afmarkað sem sérstakt verndarsvæði. Í skýrslunni *Bíldudalur – Milljónahverfi – Verndarsvæði í byggð* segir:

> Vesturbyggð ákvað að láta vinna tillögu að verndarsvæði í byggð fyrir milljónahverfið á Bíldudal. Verndarsvæði í byggð er afmarkað svæði í þéttbýli sem nýtur sérstakrar verndar samkvæmt ákvörðun mennta- og menningarmálaráðherra. Það er hlutverk sveitastjórnar hverju sinni að meta hvort innan sveitarfélagsins séu svæði sem hafi menningarsögulegt gildi sem vert sé að vernda, og skal þá leggja fram tillögu til ráðherra að verndarsvæði í byggð (Lög nr. 87/2015, 4.gr.) […] Leiðbeiningar Minjastofnunar Íslands um frágang á tillögu og greinargerð um verndarsvæði í byggð hafa verið hafðar til hliðsjónar við vinnu þessa.
>
> Verndarsvæðið nær til húsa Milljónahverfisins. […] Í gildandi Aðalskipulagi Vesturbyggðar 2006-2018 er svæðið skilgreint sem íbúðarbyggð. Saman mynda húsin þyrpingu, byggingarlistarlega og menningarsögulega heild, sem hefur mikið gildi sem slík. Skráning menningarminja, þ.e. fornleifaskráning og húsakönnun liggja til grundvallar að mati á varðveislugildi svipmóts byggðarinnar. Til var húsakönnun á Bíldudal frá árinu 2011 en á þeim tíma voru ekki sömu kröfur til skráningar og nú eru. Fornleifaskráning var ekki til fyrir svæðið.[1]

Verndarsvæðið er innan jarðar Bíldudals, eða Bíldudalseyrar. Fjallað verður um sögu Bíldudals, náttúrufar og jarðabætur og skráðar fornleifar. Ekki er mikið um fornleifar á verndarsvæðinu og er stuðst við heimildir til að staðsetja þær minjar sem ekki eru lengur til staðar. Atli Rúnarsson sá um fornleifaskráningu og fór vettvangsskráning fram þann 4 maí 2022.

[1] Vesturbyggð, 2020, bls. 1

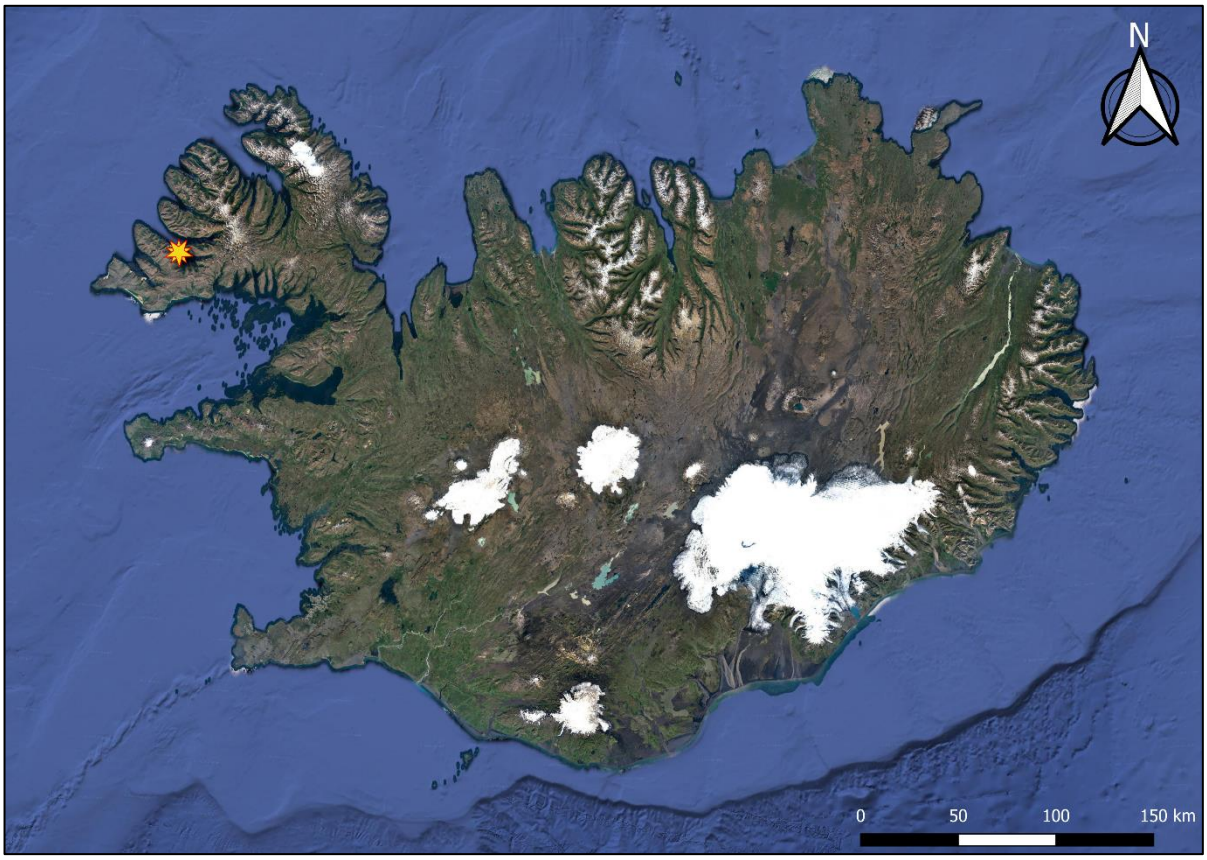

Mynd 1 - Staðsetning verndarsvæðisins er merkt með stjörnunni

2. AÐFERÐAFRÆÐI

Aðferðafræði rannsóknarinnar byggir fyrst og fremst á fornleifaskráningu á vettvangi en að auki var farið yfir helstu heimildir um jarðirnar, s.s. örnefnaskrár, túnakort, jarðabækur og annað sem getur gefið vísbendingar um fornminjar. Notast var við Trimble Juno 5 uppmælingatæki og myndir teknar.

2.1 TILGANGUR FORNLEIFASKRÁNINGA

Allir skráðir minjastaðir voru skráðir og voru teknir staðsetningarpunktar á hverjum stað með Trimble Juno 5 uppmælitæki. Minjastöðunum var lýst og ljósmyndir teknar af hverjum stað.

Í lögum um menningarminjar nr. 80 29. júní 2012 segir að lögin eigi að tryggja eftir föngum verndun menningarsögulegra minja í eigin umhverfi og að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða. Eins eiga lögin að auðvelda

aðgang að minjunum, kynna þær þjóðinni og greiða fyrir rannsóknum. Þá er fornleifaskráning bundin skipulagsgerð skv. lögunum, en í 16. gr. segir:

> Skylt er að fornleifaskráning fari fram áður en gengið er frá svæðisskipulagi, aðalskipulagi eða deiliskipulagi eða endurskoðun þess og skal sá sem ber ábyrgð á skipulagsgerð í samræmi við skipulagslög standa straum af kostnaði við skráninguna.

Í 3. grein laganna eru fornleifar skilgreindar sem:

> Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:
>
> búsetulandslag, skrúðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum, vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri, tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita, vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra, virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum, þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð, áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum, haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið, skipsflök eða hlutar þeirra.
>
> Fornminjar njóta friðunar nema annað sé ákveðið af Minjastofnun Íslands.

Í 21. grein laga um menningarminjar segir:

> fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Þetta á við um allar fornleifar, óháð sérstakri friðlýsingu. Friðhelgi fornleifa er ekki háð því að þær séu þekktar eða hafi verið skráðar. Sú skylda hvílir á sveitarfélögum eða

framkvæmdaaðilum að gera Minjavernd ríkisins viðvart ef fyrirsjáanlegt er að minjar spillist vegna hvers konar framkvæmda eða breyttrar landnotkunar (sjá 12.gr.).

> Ef fornminjar sem áður voru ókunnar finnast við framkvæmd verks skal sá sem fyrir því stendur stöðva framkvæmd án tafar. Skal Minjastofnun Íslands láta framkvæma vettvangskönnun umsvifalaust svo skera megi úr um eðli og umfang fundarins. Stofnuninni er skylt að ákveða svo fljótt sem auðið er hvort verki megi fram halda og með hvaða skilmálum. Óheimilt er að halda framkvæmdum áfram nema með skriflegu leyfi Minjastofnunar Íslands (24 gr.).

Eitt af markmiðum fornleifaskráningar er að koma í veg fyrir að minjar verði fyrir skemmdum af gáleysi eða nauðsynjalausu. Fornleifaskráning nýtist við minjavörslu þegar ákveða á verndun á einstökum minjastöðum. Eins kemur hún að miklum notum vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Þá er hægt að taka tillit til minjanna við skipulagsgerð og nýta þær í rannsókna eða kynningarskyni. Með fornleifaskráningu má einnig stórlega minnka líkur á að fornleifar komi óvænt í ljós við framkvæmdir sem gæti leitt til tafa á viðkomandi verki.

2.2 SKRÁNING FORNLEIFA

Verkefnanúmeri er úthlutað af Minjastofnun Íslands og svæðið hefur verið merkt inn á vefsjá Minjastofnunar og skýrsla skráð þar sem og minjar sem mældar voru upp. Verkefnið fékk númerið 2764 og þar á eftir eru hlaupandanúmer rannsóknarinnar, dæmi: *2764-001.*

3. AFMÖRKUN VERNDARSVÆÐISINS

Eins og fyrr segir þá skorðast afmörkun verndarsvæðisins við hið svokallaða Milljóna-hverfi á Bíldudal : *„Hverfið byggðist á svokölluðu kaupmannstúni og afmarkast í dag af Tjarnarbraut, Lönguhlíð og Brekkustíg.“*[2] Hverfið byggðist upp á stríðsárunum og þótti það með sínum steinsteyptu funkishúsum það veglegt að farið var að kalla það Milljónahverfið.[3]

Mynd 2 - Afmörkun verndarsvæðisins

4. SAGA BÍLDUDALS

Bíldudalur var í landnámi Ketils ilbreiðs Þorbjarnarsonar og nam hann *„Dali alla frá Kópanesi til Dufansdals; hann gaf Þórörnu, dóttur sína, Hergilsi hnappraz; rézk hann þá suðr í Breiðafjörð og nam Berufjörð hjá Reykjanesi“*[4] og eru Ketildalir sagðir kenndir við hann.

Elsta heimild um byggð á Bíldudal er vottorð um máldaga hálfkirkjunar á Bíldudal frá árinu 1387 og var það ritað á Haga á Barðaströnd.[5] Minnst er á jarðirnar Hól og Eyri í kaupmálabréfi Gísla Filippussonar og Ingibjargar Eyjólfsdóttur frá 1460[6] en ekki er víst hvort þar sé verið að ræða Litla Eyri eða Bíldudalseyri.

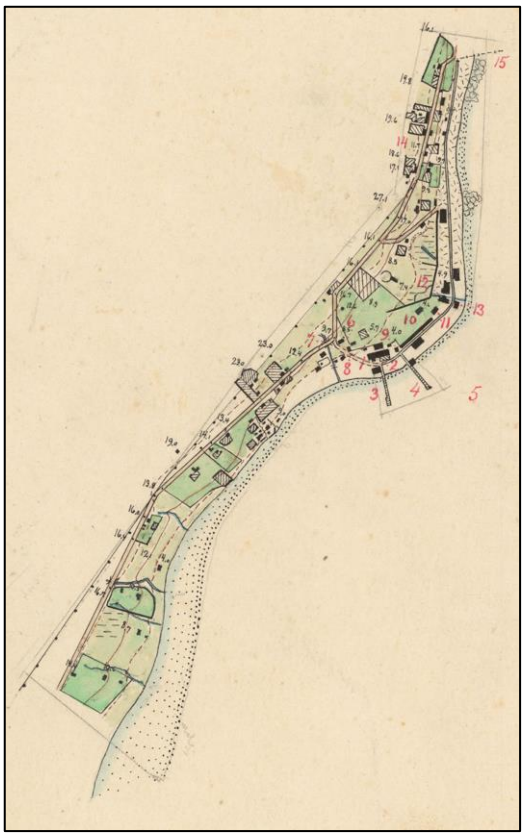

Mynd 3 - Kort af Bíldudal frá 1913

Ingvaldur Nikulásson sagði í ritgerð sinni að fyrst að lítið sem ekkert slægjuland hefði verið á

[2] Vesturbyggð, 2020, bls. 2
[3] Vesturbyggð, 2020, bls. 14-15
[4] Íslendingabók og Landnáma, 1942, bls. 102
[5] Diplomatarium Islandicum - Íslenzkt fornbréfasafn 9. bindi, 1909-1912, bls. 20-21
[6] Diplomatarium Islandicum - Íslenzkt fornbréfasafn 5. bindi, 1899-1902, bls. 205-206

Bíldudalseyri hafi þar einungis búið fátæklingar sem átti ekki annan kost, hinsvegar hafi búið á Hóli stórauðugir menn.[7]

Í jarðabók Johnsen frá 1847 var sagt að jarðirnar Bíldudalseyri, Hóll og Hólshús voru saman kallaðar Bíldudalur og að verslunarstaðurinn væri á Bíldudalseyri og hluta jarðarinnar Litlu Eyrar.[8] Elsta heimild um jörðina Litlu Eyri er frá árinu 1569 og er jarðaskiptabréf þar sem jarðirnar Litla Eyri og Hóll voru seldar með öllum gögnum og gæðum sem fylgt höfðu að fornu og nýju.[9] Hjáleigur Hóls voru bæirnir Hólakot, Hjallahóll og Hólshús en hjáleiga Litlu Eyrar var Litlueyrarhús.[10] Minnst var á Bíldudalseyri í Grímsstaðaannál frá 1579 er sjóræningjar sem rændu á Bæ á Rauðasandi komu þangað, vel búnir að verjum og vopnum, á tólfæringi sem þeir höfðu rænt af Eggerti Hannessyni, lögmanni sem sat á Saurbæ á Rauðasandi frá 1554 – 1580.[11]

Í jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín sem gerð var á Bíldudal um 1710 sagði að Litla Eyri hafi fyrrum verið hjáleiga frá Hóli, þar sagði einnig að tvær hjáleigur hefðu verið frá Litlu Eyri, Litlueyrarhús sem áður hafa verið nefnd og svo tómthús sem stóð niður á Bíldudalseyri við hlið verslunarinnar og var kallað Búðeyri.[12]

Bíldudalshöfn telst sem góð höfn í flestum veðrum og er því mjög líklegt að þangað hafi erlendir kaupmenn komið á fyrri öldum og rekið verslun þar á sumrum, þrátt fyrir að innsigling til Bíldudals hafi verið með lengra móti, og líklegt þykir að Hansakaupmenn hafi verið þar á meðal. Ekki var minnst á Bíldudal í verslunarleyfi sem danir veittu frá 1614 – 1619 en árið 1615 var fyrst minnst á verslun á Bíldudal í kæru sem lögð var fram á Hvestuþingi yfir svikinni og lítt nýtri vöru sem verslunin seldi. Á Bíldudal var fiskhöfn og komu skip þangað oftast ekki fyrr en um miðjan júní og silgdu aftur út síðari hluta júlí mánaðar og voru þau þá ekki lengur en 6 – 7 vikur í höfn árlega.[13] Þegar verslunin var gefin frjáls á 18. öld komst Bíldudalsverslun í hendur einkaaðila og fyrstur eftir að einokun var aflétt var Ólafur Thorlacius og var hann einn umsvifamesti kaupmaður landsins .[14]

[7] Ingvaldur Nikulásson, 1943, bls. 2
[8] J. Johnsen, 1847, bls. 186
[9] Diplomatarium Islandicum - Íslenzkt fornbréfasafn 15. bindi, 1947-1950, bls. 327-328
[10] Ingvaldur Nikurlásson, 2001, bls. 44
[11] Annálar 1400-1800, 1933-1938, bls. 463-464
[12] Árni Magnússon og Páll Vídalín, 1921, bls. 378
[13] Ingvaldur Nikulásson, 1943, bls. 2-6
[14] Sólrún Geirsdóttir, 2000, bls 3.

Bænhús mun hafa verið á Hóli en var lagt af árið um 1674.[15] Á túninu á Hóli austan við bæjarhúsin er örnefnið Bænhúsflöt en þar sást móta fyrir grunnfleti bænhústóftarinnar um 1950 en hvarf við túnasléttun.[16] Árið 1699 á ekkja Jóhanns Klein að hafa gefið til kirkju

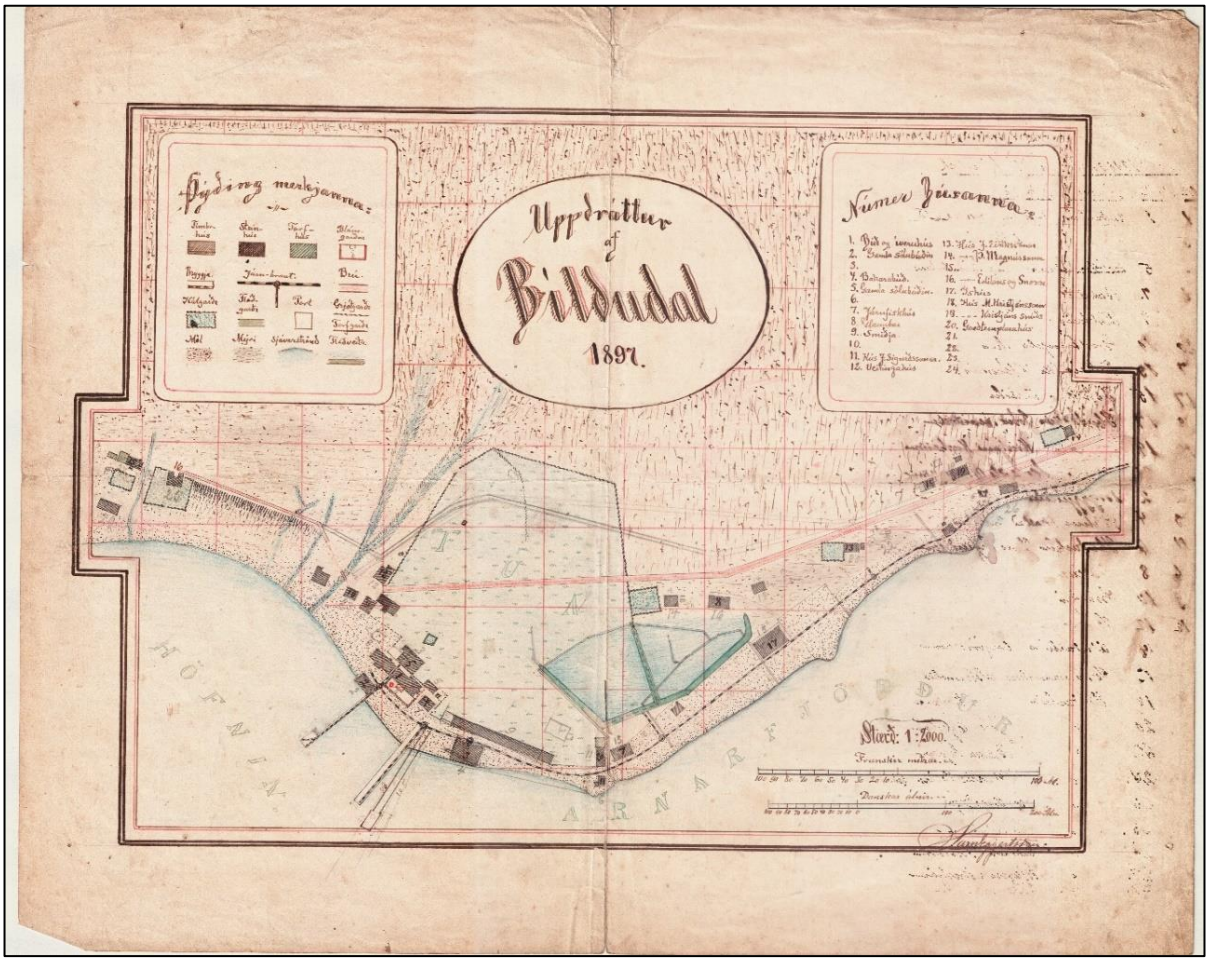

Mynd 4 - Kort af Bíldudal frá 1897

vandaðan predikunarstól en heimildum kemur ekki saman um hvort hún hafi gefið hann til bænhússins á Bíldudal eða sóknarkirkjunnar í Otradal.[17]

[15] Árni Magnússon og Páll Vídalín. 1938, bls. 376
[16] Ingvaldur Nikurlásson 2001,bls 45
[17] Hafliði Magnússon, 1992, bls. 25-26

Snemma á 19. öld stóðu myndarleg verslunarhús á Bíldudal "*hin myndarlegustu sem Ebenezer Henderson kvaðst hafa séð á landinu á ferðum sínum 1814-1815*". Þau voru rifin fyrir 1880 en í lok aldarinnar reisti Pétur Thorsteinsson meðal annars verslunar- og íbúðarhús sem var talið ein glæsilegasta bygging sinnar gerðar á landinu, búið ýmsum nútímaþægindum svo sem rennandi vatni og frárennsli. Þegar Pétur keypti verslunina á Bíldudal 1880 var þar aðeins eitt íbúðarhús og nokkrir kofar auk húsa verslunarinnar, en næstu áratugi átti sér stað mikil uppbygging. Þegar Pétur kom á Bíldudal árið 1879 var byggð nær eingöngu á þeim bæjum sem voru í dalnum og aðeins voru þrjú hús á svæðinu sem bærinn byggðist síðar á. Hóf Pétur að kaupa skip og var byggð hafskipabryggja stuttu síðar og fjölgaði fólki á Bíldudal ört eftir það og fluttist þangað úr öllum landsfjórðungum. Nýtt verslunarhús var reist og hinn svonefndi Langiskúr sem var lengsta hús á Íslandi og notað undir saltfisk. Einnig risu bakarí, smiðja og kirkja. Vegur var lagður frá kauptúninu og að Litlu Eyri.[18] Mikil umsvif voru á Bíldudal á fyrrihluta tuttugustu aldar en fór að dragast saman á síðari hluta tuttugustu aldar.

Mynd 5 - Kort af Bíldudal frá 1921

[18] Hafliði Magnússon [útgáfuár vantar] bls, 26-27

5. FORNLEIFASKRÁ

Númer: 2764 - 001

Hlutverk: Matjurtagarður

Tegund: Jarðræktarsvæði

Staðsetning: A: 288789.2 N: 584269.8

Lengd: 18.5m

Breidd: 2.5m

Hæð veggja: 0 – 0.2m

Ástand: Vel greinanlegar fornleifar

Horfin: Nei

Hættumat: Engin hætta

Hættuorsök:

Friðlýst: Nei

Staðhættir: Í brekkunni neðan við Lönguhlíð, um 10m NA við húsið Langahlíð 12.

Mynd 6 - Matjurtagarðurinn við Lönguhlíð

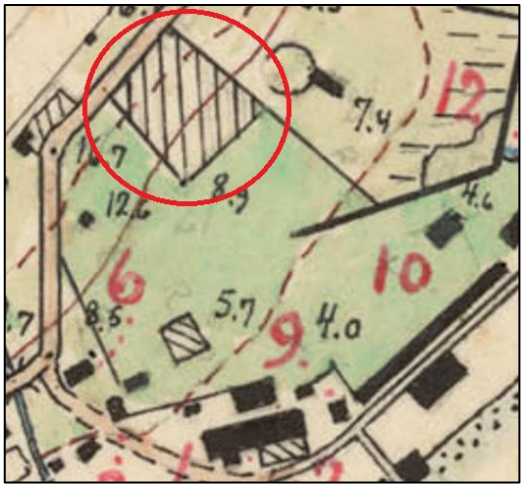

Mynd 7 - Mögulega er matjurtagarðurinn merktur inn á kort frá 1913

Minjalýsing: Matjurtagarður, hlaðinn garður í kringum hann, ennþá rabbabari í honum. Veggjahæð er frá 0 – 0.2m og veggjabreidd er að jafnaði um 0.5m. Mögulega eru þetta leifar af matjurtagarðinum sem sést á korti frá 1913.

Númer: 2764-002

Sérheiti: Kaupmannstún

Hlutverk: Tún

Tegund: Heimild

Staðsetning: A: 288751.1 N: 584204.4

Ástand: Sést ekki

Horfin: Já

Hættumat: Engin hætta

Hættuorsök:

Friðlýst: Nei

Staðhættir: Milljónahverfið byggðist upp á svokölluðu Kaupmannstúni.

Minjalýsing: Kaupmannstúnið sést á kortum frá 1897, 1913 og 1921, þó búið að breytast á milli korta.

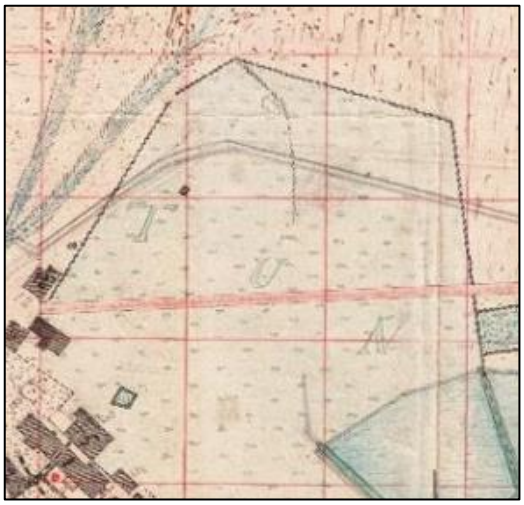

Mynd 8 - Kaupmannstúnið á korti frá 1897

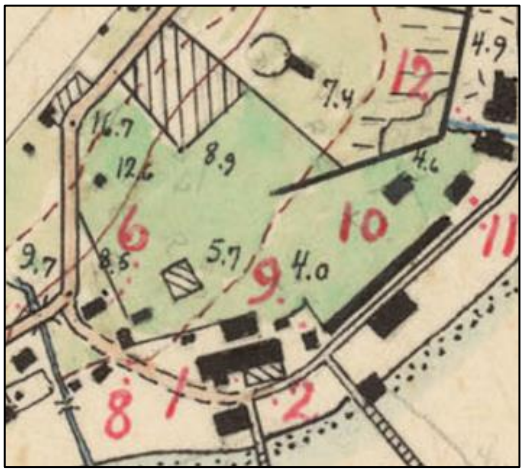

Mynd 9 - Kaupmannstúnið á korti frá 1913

Númer: 2764-003

Hlutverk: Túngarður

Tegund: Heimild

Staðsetning: A: 288711.9 N: 584155.1 (Ónákvæmt)

Ástand: Sést ekki

Horfin: Já

Hættumat: Engin hætta

Hættuorsök:

Friðlýst: Nei

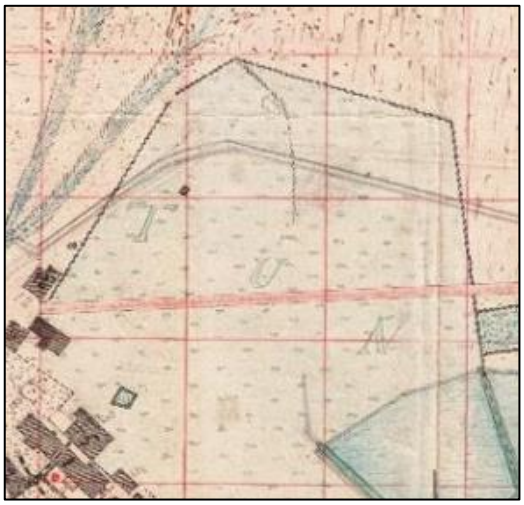

Mynd 10 - Túngarðurinn merktur á kort frá 1897 utan um Kaupmannstún

Staðhættir: Túngarðurinn var utan um Kaupmannstún, þar sem Milljónahverfið byggðist upp.

Minjalýsing: Á korti frá 1897 sést túngarðurinn utan um Kaupmannstún, staðsetning er ónákvæm.

Númer: 2764-004

Hlutverk: Fjós

Tegund: Heimild

Staðsetning: A: 288770.2 N: 584249.5

Ástand: Sést ekki

Horfin: Já

Friðlýst: Nei

Staðhættir: Fjósið var utarlega í túninu, líklega hefur það verið nálægt Lönguhlíð 12.

Minjalýsing: Í ritgerð Ingvaldar Nikulássonar var sagt að fjós hafi verið utarlega í túninu, það er horfið á korti frá 1897.

Númer: 2764-005

Hlutverk: Brunnhús

Tegund: Heimild

Staðsetning: A: 288718.5 N: 584188.1

Ástand: Sést ekki

Horfin: Já

Friðlýst: Nei

Staðhættir: Brunnhúsið hefur staðið nokkurnvegin þar sem húsið Langahlíð 4 stendur í dag.

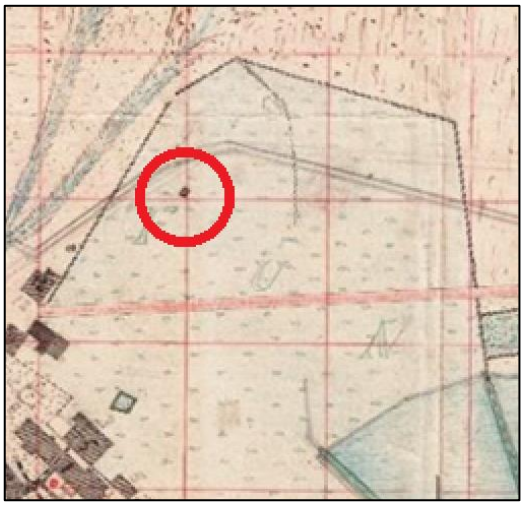

Mynd 11 - Líkleg staðsetning brunnhússins á korti frá 1897

Minjalýsing: Í ritgerð Ingvaldar Nikulássonar var sagt frá brunnhúsi þar sem í dag stendur húsið Langahlíð 4. Líklega er það húsið sem er innan Kaupmannstúnsins á korti af Bíldudal frá 1897.

6. NIÐURSTÖÐUR

Þegar Milljónahverfið var reist á stríðsárunum hurfu öll ummerki um hið svokallaða Kaupmannstún en nánast allt verndarsvæðið er innan þess svæðis sem túnið var á.

Mynd 12 - Ljósmynd af Bíldudal tekin á bilinu 1920-1930. Hluti verndarsvæðisins sést vinstramegin á myndinni.

Alls voru fimm fornleifar skráðar innan verndarsvæðisins og þar af var einungis ein fornleif sem enn var til staðar og er hún að öllum líkindum ekki það gömul. Hinar fjórar minjarnar voru skráðar sem heimildir og þrjár af þeim fengu staðsetningu út frá kortum frá 1897 og 1913. Þar sem verndarsvæðið var áður tún kemur ekki á óvart að þar sé lítið til af heimildum um fornleifar á þessu svæði og styður rit Ingvaldar Nikulássonar það en þar er túninu lýst sem þýfðu og grýttu.[19]

7. HLUTVERK OG TEGUND MINJA

Hér fyrir neðan verður farið yfir hlutverk minjanna sem eru í fornleifaskránni. Fjórar minjar af fimm voru skráðar sem heimildir og eru engin ummerki um þessar minjar að finna í dag. Tengjast þær allar túninu sem var á svæðinu áður en Milljónahverfið var byggt. Utan um túnið var túngarður og heimildir eru um að innan þess hafi verið fjós og brunnhús.

AUÐKENNI	SÉRHEITI	TEGUND	HLUTVERK	HORFIN?
1		JARÐRÆKTARSVÆÐI	MATJURTAGARÐUR	NEI
2	KAUPMANNSTÚN	HEIMILD	TÚN	JÁ
3		HEIMILD	TÚNGARÐUR	JÁ
4		HEIMILD	FJÓS	JÁ
5		HEIMILD	BRUNNHÚS	JÁ

Tafla 1 - Yfirlitstafla yfir skráðar minjar

Einar minjar voru skráðar á vettvangi og eru það leifar matjurtagarðs og sést hann á loftmynd af Bíldudal frá miðri 20. öldinni, þó er matjurtagarður á sama svæði á korti af Bíldudal frá 1913, þó hann sé mun stærri, og gæti hann í grunninn verið eldri.

[19] Ingvaldur Nikulásson, 1943, bls. 26

8. HEIMILDASKRÁ

Annálar 1400-1800 (B. 3). (1933-1938). Reykjavík: Hið íslenzka bókmenntafélag.

Árni Magnússon og Páll Vídalín. (1921). *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns. II. bindi.* Kaupmannahöfn: Hið íslenzka fræðafjelag.

Diplomatarium Islandicum - Íslenzkt fornbréfasafn 15. bindi. (1947-1950). Reykjavík: Hið íslenzka bókmenntafélag.

Diplomatarium Islandicum - Íslenzkt fornbréfasafn 5. bindi. (1899-1902). Kaupmannahöfn og Reykjavík: Hið íslenzka bókmenntafélag.

Diplomatarium Islandicum - Íslenzkt fornbréfasafn 9. bindi. (1909-1912). Reykjavík: Hið íslenzka bókmenntafélag.

Hafliði Magnússon. (1992). *Arnarfjörður.* Reykjavík: Prentsmiðjan Oddi.

Hafliði Magnússon. (1994). *Gömul blöð frá Bíldudal 1903-1914.*

Ingvaldur Nikulásson. (1943). *Frá liðnum tímum - Sagnir frá Bíldudal.* Bíldudalur: Bókasafn Bílddælinga - Gefið út á netinu.

Ingvaldur Nikulásson. (2001). *Mannlíf og saga fyrir vestan. Þjóðlegur fróðleikur gamall og nýr* (B. 9). Hrafnseyri: Vestfirska forlagið.

Íslendingabók og Landnáma. (1942). Reykjavík: Herbertsprent.

J. Johnsen. (1847). *Jarðatal á Íslandi með brauðlýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartöflum 1835-1845, og skýrslum um sölu þjóðjarða á landinu.* Kaupmannahöfn: S. Trier.

Jón G. Jónsson. (1957). Fróðleiksmolar um jarðir í Barðastrandarsýslu. *Árbók Barðastrandarsýslu 1955-1956*, bls. 18-32.

Ný jarðabók fyrir Ísland. (1861). Kaupmannahöfn: J. H. Schultz.

Sólrún Geirsdóttir. (2000). *Byggingarár húsa á Bíldudal, NV nr. 06-00.* Bolungarvík: Náttúrustofa Vestfjarða.

Þorsteinn M. Jónsson. (1979). *Gríma hin nýja - safn þjóðlegra fræða íslenzkra* (B. 2). Reykjavík: Bókaútgáfan Þjóðsaga.

Vesturbyggð. (2020). *Bíldudalur - Milljónahverfið - Verndarsvæði í byggð.* Vesturbyggð.

9. SKRÁR

Númer	Tegund	Hlutverk	Ástand	Horfin	Hættumat	Lýsing	Austur	Norður
001	Jarðræktar-svæði	Matjurtagarður	Vel greinanlegar fornleifar	Nei	Engin hætta	Matjurtagarður, hlaðinn garður í kringum hann, ennþá rabbabari í honum. Veggjahæð er frá 0 – 0.2m og veggjabreidd er að jafnaði um 0.5m. Mögulega eru þetta leifar af matjurtagarðinum sem sést á korti frá 1913.	288789.2	584269.8
002	Heimild	Tún	Sést ekki til fornleifa	Já	Engin hætta	Kaupmannstúnið sést á kortum frá 1897, 1913 og 1921, þó búið að breytast á milli korta.	288751.1	584204.4
003	Heimild	Túngarður	Sést ekki til fornleifa	Já	Engin hætta	Á korti frá 1897 sést túngarðurinn utan um Kaupmannstún, staðsetning er ónákvæm.	288711.9	584155.1
004	Heimild	Fjós	Sést ekki til fornleifa	Ja	Engin hætta	Í ritgerð Ingvaldar Nikulássonar var sagt að fjós hafi verið utarlega í túninu, það er horfið á korti frá 1897. Staðsetning er ónákvæm.	288770.2	584249.5
005	Heimild	Brunnhús	Sést ekki til fornleifa	Já	Engin hætta	Í ritgerð Ingvaldar Nikulássonar var sagt frá brunnhúsi þar sem í dag stendur húsið Langahlíð 4. Líklega er það húsið sem er innan Kaupmannstúnsins á korti af Bíldudal frá 1897.	288718.5	584188.1

10. KORT

NÁTTÚRUSTOFA VESTFJARÐA
Fornleifadeild

Skýringar

Staðsetning minja

Mælingar - flákar

0 25 50 75 100 m

Fornleifar sem voru skráðar í Milljónahverfinu á Bíldudal vegna Verndarsvæðis í byggð.
Mælikvarði: 1:1200 Dags. 10.5.2022 Kort 1
Náttúrustofa Vestfjarða Atli Rúnarsson

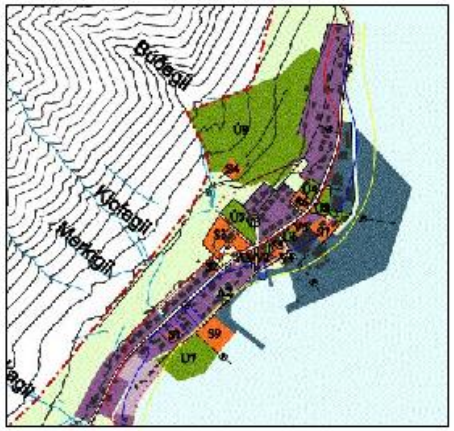

Úrdráttur úr aðalskipulagi

BÍLDUDALUR

Milljónahverfið

Verndarsvæði í byggð 2017

GINGI teiknistofa